

Quickscan Flora- en faunawet "Het Brunink, woonvelden 3, 4 & 7" (Enschede)

Definitief

Opdrachtgever:

Gemeente Enschede
De heer T. Polman
Postbus 20
7500 AA Enschede
T 053-4818181
F 053-48187541
www.enschede.nl

Opdrachtnemer:

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Project nr. 3611

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
Friso Koop	Gerard Lubbers	3-9-2009

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Ligging woonvelden.....	2
2. DE FLORA- EN FAUNAWET & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN.....	2
2.1 De Flora- en faunawet.....	2
2.2 De locaties	2
2.3 Voorgenomen werkzaamheden.....	3
3. ONTHEFFINGSPLICHTIGE SOORTEN AANWEZIG.....	5
3.1 Eén verkennend bezoek & twee veldbezoeken naar vleermuizen	5
3.2 Wilde gagel aanwezig	5
3.3 Geen verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten	5
3.4 Beschermde zoogdieren aanwezig.....	6
3.4.1 Grondgebonden zoogdieren.....	6
3.4.2 Vleermuizen.....	6
3.5 Alleen algemeen voorkomende amfibieën; geen reptielen & beschermde vissoorten	6
3.6 Geen beschermde soorten uit overige beschermde soortgroepen.....	6
4. EFFECTENBEOORDELING, CONCLUSIE EN ADVIES.....	7
4.1 Effectenbeoordeling	7
4.1.1 Tabel 1: algemene soorten.....	7
4.1.2 Tabel 2: steenmarter en wilde gagel.....	7
4.1.3 Tabel 3: vleermuizen.....	7
4.1.4 Vogels	7
4.2 Conclusies en aanbevelingen.....	8
4.2.1 Nadrukkelijk rekening houden met vleermuizen.....	8
4.2.2 Ontheffing aanvragen bij verplaatsen/verwijderen wilde gagel	8
4.3 Cumulatie.....	8
4.4 Afbakening.....	8
DE FLORA- EN FAUNAWET	12

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Flora- en faunawet
Bijlage 2: Notitie vleermuizenonderzoek

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

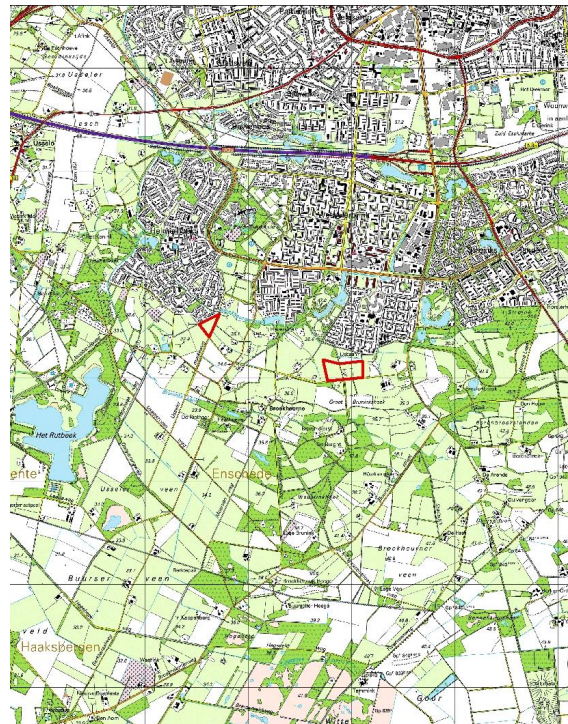
Op 27 februari 2009 is in opdracht van de gemeente Enschede een verkennend onderzoek (Quickscan) in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd ter plaatse van de woonvelden 3, 4 en 7 van het Brunink. De aanleiding voor de quickscan is de geplande woningbouw ter plaatse.

Doel van het onderzoek is om aan te geven of er binnen de projectlocaties beschermde flora en fauna aanwezig is of dat er geschikte biotopen/groeiplaatsen voor beschermde flora en fauna aanwezig zijn. Naar aanleiding van de uitgevoerde quickscan is een aanvullend veldonderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. De resultaten van dit veldonderzoek zijn eveneens opgenomen in dit rapport.

In 2002-2003 is door Taken Landschapsplanning bv het Onderzoek natuurwaarden ter plaatse van Het Brunink uitgevoerd. De woonvelden 3 en 4 vallen binnen het onderzoeksgebied van genoemd onderzoek; woonveld 7 valt er net buiten.

1.2 Ligging woonvelden

De drie woonvelden liggen aan de zuidzijde van Enschede. De regionale ligging is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1: projectlocaties (rood omkaderd)

2. DE FLORA- EN FAUNAWET & VOORGENOMEN ONTWIKKELINGEN

2.1 De Flora- en faunawet

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting moet worden getoetst aan de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van spechten, uilen en boombewonende roofvogels.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

2.2 De locaties

De ligging van de locaties is weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur 2: ligging van de woonvelden 3, 4 en 7

Woonveld 7 grenst direct aan een bestaande woonwijk en bestaat uit een weiland. Aan de oostzijde wordt de locatie begrensd door een diepe sloot. Langs de bestaande bebouwing en de zuidzijde zijn boomsingels aanwezig, bestaande uit zwarte elzen, berken en eiken.

Foto 1: woonveld 7

Foto 4: woonerf met woonhuis en schuur

Foto 2: bomenrij tussen bestaande bebouwing en woonveld 7

Foto 5: weiland

Woonveld 3 en 4 liggen ten zuiden van de ijsbaan en bestaan uit weiland en bouwland. De woonvelden worden gescheiden door de Bruninkslaan. Globaal in het midden van het perceel ligt een erf met een woonhuis en een schuur. Ten noorden van het erf loopt een perceelsslootje. Langs de Groot Bruninkstraat ligt een berm-sloot.

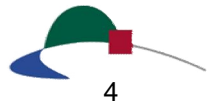
Foto 3: bouwland

2.3 Voorgenomen werkzaamheden

De percelen zijn bestemd voor woningbouw.

Het karakter van woonveld 7 is wonen op riante kavels in vrijstaande woningen als Twents boerenerf geclusterd (bron; gemeente Enschede). Op het woonveld worden in samenwerking met Waterschap Regge en Dinkel groenstroken met waterlopen aangelegd en ingericht. Deze stroken hebben een breedte van circa 20 meter. Op de hoek van de Groot Bruninkstraat en de Usselermarkeweg bevindt zich een extra brede groene buffer. De groenstroken met waterloop zullen als een elzenbroekbos in een slenkachtige laagte worden ingericht met als functie waterretentie. Eferscheidingen zullen worden aangelegd door middel van houtwallen met beplanting van inheemse soorten.

De bestaande woning en de schuur in de zuidwesthoek van woonveld 3 zullen gesloopt

worden en opnieuw gebouwd worden op
ongeveer dezelfde plek.

3. ONTHEFFINGSPLICHTIGE SOORTEN AANWEZIG

3.1 Eén verkennend bezoek & twee veldbezoeken naar vleermuizen

De woonvelden zijn bezocht op 27 februari 2009 voor een oriënterend veldbezoek. Het oriënterende veldbezoek is erop gericht te controleren in hoeverre soorten, waarvan op basis van literatuurgegevens wordt aangenomen dat deze aanwezig kunnen zijn, daadwerkelijk op de locatie voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Tijdens het veldbezoek is met name gelet op de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten (spechten, roofvogels en uilen), de geschiktheid van de groenstroken en het woonerf voor vleermuizen en de aanwezigheid van geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten.

Naast het oriënterend veldbezoek zijn twee veldbezoeken naar vleermuizen uitgevoerd in juni 2009. Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd door Ecochore Natuurtechniek.

Op basis van het verkennende veldbezoek, de twee veldbezoeken voor vleermuizen en verspreidingsgegevens is een inschatting gemaakt van de potentie van de woonvelden voor beschermde flora en fauna. Bij de verspreidingsgegevens is naast gegevens uit regionale atlanten, tevens gebruik gemaakt van het Onderzoek natuurwaarden dat in 2002-2003 is uitgevoerd door Taken Landschapsplanning bv ter plaatse van Het Brunink.

3.2 Wilde gagel aanwezig

In het plangebied is op twee plaatsen wilde gagel aangetroffen. Deze plantensoort is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet. De locaties zijn aangegeven in bijlage 2. Verder zijn ter plaatse van de woonvelden geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aangetroffen. Door het agrarisch gebruik van de gronden

(ontwatering, vermessing) worden alleen (zeer) algemene soorten van voedselrijke(re) omstandigheden verwacht.

3.3 Geen verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten

In de bomen en heesters kunnen diverse algemeen voorkomende soorten broedvogels worden verwacht. Gedacht kan worden aan soorten als houtduif, ekster, merel, zanglijster, vink, koolmees, pimpelmees, winterkoning, roodborst en vink. Van de ekster is een nest aangetroffen in de houtsingel tussen woonveld 7 en de bestaande bebouwing.

De agrarische gronden van woonveld 3 en 4 bieden broedgelegenheid voor Kievit; woonveld 7 is te kleinschalig voor weidevogels.

Broedvogelsoorten welke jaarrond gebruik maken van vaste rust- en verblijfplaatsen zoals spechten, roofvogels en uilen zijn niet waargenomen. Nestholten (spechten) of horsten (roofvogels) zijn evenmin vastgesteld. Verwacht wordt dat de huidige verstoring ter plaatse te groot is en de omvang van de groenstroken te gering om een functie als nestlocatie te kunnen hebben voor roofvogels. Gezien de landelijke ligging kunnen de woonvelden echter wel een functie hebben als foerageergebied van soorten als groene specht, grote bonte specht, steenuil en kerkuil.

Foto 6 groene specht (M. Bonte)

3.4 Beschermde zoogdieren aanwezig

3.4.1 Grondgebonden zoogdieren

Ter plaatse van de woonvelden kunnen diverse beschermde tabel 1-soorten worden aangetroffen. Gedacht kan worden aan soorten als konijn, haas, mol, egel, veldmuis, hermelijn en wezel. Voor alle tabel 1-soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen (geen ontheffing nodig).

De steenmarter (tabel 2-soort) komt algemeen in Twente voor en wordt regelmatig waargenomen in dorpen en steden, ook in en rond Enschede [Bode et al., 1999]. De soort heeft verblijfplaatsen in schuren en huizen. Onbekend is of het huidige woonef op woonveld 3 een verblijfplaats bevat van de steenmarter. De huidige groenstroken kunnen deel uitmaken van het leefgebied van de soort (om te migreren en te foerageren).

Strikt beschermde (tabel 3-soorten) grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht wegens het ontbreken van hiervoor geschikte leefgebieden.

3.4.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3) door de Flora- en faunawet. In stedelijk gebied kunnen algemeen voorkomende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger worden verwacht. Deze soorten foerageren op plaatsen als tuinen, parken, stadsvijvers en langs lanen. Ze worden regelmatig foeragerend aangetroffen rondom het licht van lantaarnpalen. Het zijn gebouwbewonende soorten. Lijnvormige elementen als groenstroken en lanen worden gebruikt als vliegroutes tussen de verblijfplaatsen en de foeragegebieden.

Het plangebied is in juni 2009 (12 juni en 25 juni) twee keer onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd door Ecochore Natuurtechniek. Voor een gedetailleerde beschrijving van de resultaten wordt verwezen naar bijlage 2.

In het plangebied zijn twee belangrijke vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Het gaat om grote aantallen, met name van de

gewone dwergvleermuis (> 50 dieren) die vanuit de woonwijk in zuidelijke richting trekken. De laatvlieger maakt gebruik van dezelfde landschapselementen, alleen de aantallen zijn wat kleiner (tot circa 10 dieren). Er is één exemplaar van de rosse vleermuis waargenomen. Deze soort jaagt vaak op grote hoogte, (ver) boven de landschappelijke elementen. De rosse vleermuis heeft geen binding met het plangebied.

Bij de twee bezoeken is specifiek gelet op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen in de te slopen woning op woonveld 3. Er zijn echter geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden niet verwacht gezien het ontbreken van oude bomen met holten en spleten.

3.5 Alleen algemeen voorkomende amfibieën; geen reptielen & beschermde vissoorten

De woonvelden hebben in de huidige situatie hooguit een functie voor algemeen voorkomende tabel 1-soorten amfibieën. Gedacht kan worden aan gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker. Geschikte leefgebieden voor strikt beschermde soorten amfibieën ontbreken. Geschikte leefgebieden voor reptielen ontbreken eveneens. Beschermde vissoorten komen wegens het ontbreken van hiervoor geschikte oppervlaktewateren niet voor op de woonvelden.

3.6 Geen beschermde soorten uit overige beschermde soortgroepen

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen beschermde soorten (soorten uit de soortgroepen dagvlinders, libellen, overige ongewervelden) zijn dusdanig zeldzaam en gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het zeer onwaarschijnlijk is dat de woonvelden een functie voor beschermde soorten van deze soortgroepen vervult.

4. EFFECTENBEOORDELING, CONCLUSIE EN ADVIES

4.1 Effectenbeoordeling

4.1.1 Tabel 1: algemene soorten

Het projectgebied maakt onderdeel uit van het leefgebied van enkele algemene, beschermde soorten (tabel 1-soorten). Negatieve effecten op individuen van deze soorten zijn mogelijk te verwachten. Echter zijn geen negatieve effecten op populatieniveau te verwachten. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstellingsregeling (geen ontheffing nodig).

4.1.2 Tabel 2: steenmarter en wilde gagel

De steenmarter kan gebruik maken van de groenstroken (migratieroute, foerageergebied) en het woonerf (woonveld 3). Negatieve effecten op de populatie steenmarters in en rond Enschede worden echter uitgesloten gezien de zeer geringe omvang van het voornemen en het ruim voldoende aanwezig zijn van soortgelijk biotoop in de omgeving. Daarnaast is de soort een echte cultuurvolger die bebouwd gebied niet mijdt. Een ontheffing hoeft voor de steenmarter niet te worden aangevraagd.

Voor het verwijderen van de groeiplaats van de wilde gagel moet een ontheffing worden aangevraagd. Voor tabel 2-soorten hoeft geen dwingende reden van groot openbaar belang te worden aangetoond. Bij behoud van de twee groeiplaatsen (zie pagina 3 van bijlage 2) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.1.3 Tabel 3: vleermuizen

Voor het aantasten van een vliegroute van vleermuizen moet een ontheffing worden aangevraagd. Echter, door enkele recente uitspraken van de Raad van State inzake afgegeven ontheffingen Flora- en faunawet, is het verkrijgen van een ontheffing niet eenvoudig. Het gevolg van de uitspraken is, dat de Flora- en faunawet binnenkort op enkele punten zal worden aangepast en dat de Dienst Landelijk Gebied ontheffingsaanvragen op bepaalde punten strikter zal gaan toetsen. In geval van soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn – alle vleermuizen vallen

hieronder - moet nadrukkelijk de dwingende reden van groot openbaar belang worden onderbouwd door de initiatiefnemer. Voorheen werd dat ook gevraagd, maar de toetsing zal nu nog strenger zijn. Onderbouwd moet worden waarom de woningbouw op de betreffende plaats echt noodzakelijk is.

Omdat wij inschatten dat bovenstaande nogal een moeizaam traject kan worden, adviseren wij om de twee vliegroutes (aangegeven op pagina 3 van bijlage 2) op te nemen in de planvorming en wel op een zodanige manier, dat de functie als vliegroute voor vleermuizen volledig gehandhaafd blijft. Dit kan door het treffen van de volgende maatregelen:

- Bestaande groenelementen ter plaatse van de vliegroutes handhaven
- Geen of zeer beperkte verlichting aanbrengen ter plaatse van de vliegroutes
- Werken met naar beneden gerichte en strooilichtbeperkende armaturen
- Het versterken van de groenstructuur direct rondom de vliegroutes

Indien deze maatregelen getroffen worden, wordt geen negatief effect verwacht op de vliegroutes en hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Worden deze maatregelen niet getroffen, dan kan een negatief effect niet worden uitgesloten en moet een ontheffing worden aangevraagd.

De nieuw aan te leggen groenstructuren in tuinen en rond de bebouwing bieden nieuwe foerageermogelijkheden voor soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

4.1.4 Vogels

Ter plaatse van de woonvelden kunnen diverse vogelsoorten tot broeden komen. Door de geplande woningbouw zal voor een aantal soorten geschikt broedbiotoop verloren gaan. Dit geldt met name voor soorten die broeden in en/of langs weilanden, bouwlanden en ruigere perceelsgrenzen zoals Kievit en fazant. Minder algemene soorten als groene specht en kerkuil (beide soorten van de Rode

Lijst van de Nederlandse broedvogels) verliezen mogelijk een klein deel van hun leefgebied. Gezien de geringe omvang van de woningbouw en het feit dat nabij gelegen nestlocaties van deze soorten niet bekend zijn, hoeft echter geen ontheffing te worden aangevraagd omdat aantasting van vaste rust- of verblijf- of voortplantingsplaatsen niet aan de orde is. Negatieve effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht. Wanneer naastgelegen gebieden in de toekomst ook worden bebouwd, dient echter wel rekening te worden gehouden met cumulatieve effecten. Meerdere, achtereenvolgens uitgevoerde kleine woningbouwprojecten zullen bij elkaar opgeteld op den duur kunnen leiden tot een dusdanig verlies aan leefgebied, dat het aantal broedparen van soorten als groene specht, kerkuil en steenuil in de randzone van Enschede steeds kleiner wordt.

Verstoring van broedende vogels is verboden. Voor alle vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden, zoals het kappen van bomen, het verwijderen van bosschages of het bouwrijp maken van terreinen, alleen buiten het broedseizoen uitgevoerd mogen worden wanneer zich ter plaatse of in de directe nabijheid broedende vogels bevinden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk¹. In het kader van de Flora en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen maart en medio juli.

4.2 Conclusies en aanbevelingen

4.2.1 Nadrukkelijk rekening houden met vleermuizen

Indien de groenelementen waarlangs vleermuizen migreren (zie bijlage 2) worden aangetast of verwijderd, moet een ontheffing

van de Flora- en faunawet worden aangevraagd. Omdat wij inschatten dat dit, gelet op de gewijzigde wetgeving, een moeizaam traject kan worden, adviseren wij om de twee vliegroutes op te nemen in de planvorming en wel op een zodanige manier, dat de functie als vliegroute voor vleermuizen volledig gehandhaafd blijft. Dit kan door het treffen van de volgende maatregelen:

- Bestaande groenelementen ter plaatse van de vliegroutes handhaven
- Geen of zeer beperkte verlichting aanbrengen ter plaatse van de vliegroutes
- Werken met naar beneden gerichte en strooilichtbeperkende armaturen
- Het versterken van de groenstructuur direct rondom de vliegroutes

Indien deze maatregelen getroffen worden, wordt geen negatief effect verwacht op de vliegroutes en hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Worden deze maatregelen niet getroffen, dan kan een negatief effect niet worden uitgesloten en moet een ontheffing worden aangevraagd.

4.2.2 Ontheffing aanvragen bij verplaatsen/verwijderen wilde gagel

Indien men de wilde gagel wil verplaatsen/verwijderen, moet hiervoor een ontheffing van de Flora- en faunawet worden aangevraagd bij het Ministerie van LNV. De proceduretijd voor een ontheffingsaanvraag bedraagt twee tot vier maanden.

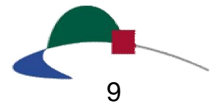
4.3 Cumulatie

In de toekomst moet rekening worden gehouden met cumulatieve effecten van nieuwe woningbouwprojecten. Geadviseerd wordt om bij woningbouwprojecten zoveel mogelijk rekening te houden met de aanwezige natuurwaarden, bijvoorbeeld door het handhaven van waardevolle groene elementen.

4.4 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt geen

¹ Door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wordt zelden een ontheffing afgegeven voor het verstoren van broedende vogels.

aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten of gedeelten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden door het voorkomen van beschermde flora en fauna en de gevolgen die de wet daaraan stelt.

LITERATUURLIJST

Bode, A.D., Dijkstra, A.J., Hoekstra, B; Hoeve, R., Zollinger, R., Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, 1999. *De zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.* Waanders Uitgevers, Zwolle.

Dienst Landelijk Gebied, Handreiking Flora- en faunawet, 31 oktober 2008.

Taken landschapsplanning bv. Het Brunink, Onderzoek natuurwaarden. Nummer 5082-X, 16 februari 2004.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Flora- en faunawet

Bijlage 2: Notitie vleermuizenonderzoek

DE FLORA- EN FAUNAWET

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Projectnummer: 09183 Vleermuisonderzoek Enschede

Datum: 06-07-2009

Type onderzoek: Vleermuisonderzoek

Locatie: Bruninkslaan Enschede

Notitie vleermuisonderzoek Enschede

Bezoekdata: 12-06-2009 en 25-06-2009
Weersgesteldheid eerste bezoek: droog, windkracht 3, temp: 15 °C
Weersgesteldheid tweede bezoek: droog, windkracht 3, temp: 24 °C
Eerste bezoek: Aanvang een half uur voor zonsondergang.
Tweede bezoek: Aanvang een half uur voor zonsondergang

De locatie bevindt zich ten zuiden van de bebouwde kom van Enschede. Door het uitdijen van de bebouwde kom komt wordt de locatie steeds meer ingeklemd tussen bebouwing.

De onderzoekslocatie bestaat uit weide, ruigte, maïs en centraal gelegen een woning met bijhorend erf. Van noord naar zuid wordt het gebied doorsneden door de Bruninkslaan. Deze laan is semi-verhard met gravel/gebroken puin en heeft aan beide zijden een droogstaande sloot waarin zich door uitblijven van maaibeheer struweel ontwikkelt.

Onderzoek

Het onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van aanwezige vleermuizen. Hierbij is gelet op soortsaamenstelling en gebruiksfunctie van het gebied voor de aangetroffen soorten. Bij de centraal gelegen woning is diverse malen gepost.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een bat-detector Pettersson D240X en mini3. Voor zonsondergang is gestart met het visueel beoordelen van de locatie en het zoeken naar sporen van aanwezigheid van vleermuizen. Aansluitend is het onderzoek auditief en visueel voortgezet. Nabij de woning is eveneens gezocht met op lage frequenties ingestelde bat-detectors voor het beluisteren van eventuele sociale geluiden van uitvliegende dieren.

Resultaten:

In totaal zijn 3 soorten vleermuizen waargenomen:

- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis

Rosse vleermuis

De Rosse vleermuis is alleen tijdens de tweede ronde waargenomen, hoog boven de planlocatie. Het betrof 1 exemplaar dat van zuidwest naar noordoost overtrok. Deze soort heeft geen binding met de planlocatie.

Laatvlieger

Tijdens beide bezoeken zijn tot ca. 10 Laatvliegers binnen de planlocatie geteld. Tijdens het eerste bezoek werden de meeste dieren korte tijd foeragerend en vervolgens doortrekkend langs de oostelijke grens van het strikte onderzoeksgebied waargenomen. De dieren waren alle afkomstig vanuit de bebouwde kom en vlogen richting zuid.

Tijdens het tweede bezoek werden alle Laatvliegers langs de Bruninkslaan waargenomen. Alle dieren gebruiken de laan en begeleidende beplanting als vliegroute vanuit de bebouwde kom naar het zuiden. Het foerageergebied ligt ten zuiden van de Groot Bruninkstraat. Er is geen verblijfplaats van deze soort in het plangebied aanwezig.

Gewone dwergvleermuis

Met name tijdens het eerste bezoek zijn meer dan 50 dieren in het gebied geteld. Enkele dieren zijn korte tijd foeragerend aanwezig. Nagenoeg alle dieren vliegen richting zuid. Van een groot deel van de dieren is aangetoond dat deze vanuit de bebouwde kom afkomstig zijn. Posten bij de woning leverde geen vermoedens op van een aanwezige verblijfplaats waardoor aangenomen mag worden dat alle dieren vanuit de bebouwde kom afkomstig zijn. Tijdens beide bezoeken worden de twee lijnvormige elementen in het gebied (oostelijke zijde en de Bruninkslaan) gebruikt als vliegroute.

Wilde Gagel

Langs de Bruninkslaan is op twee plekken een groeiplaats van Gagel vastgesteld. De noordelijke plek betrof 1 struik. De locatie nabij de woning betrof 4 struiken. Beide groeiplaatsen zijn in het talud van de oostelijk gelegen sloot.

Conclusie

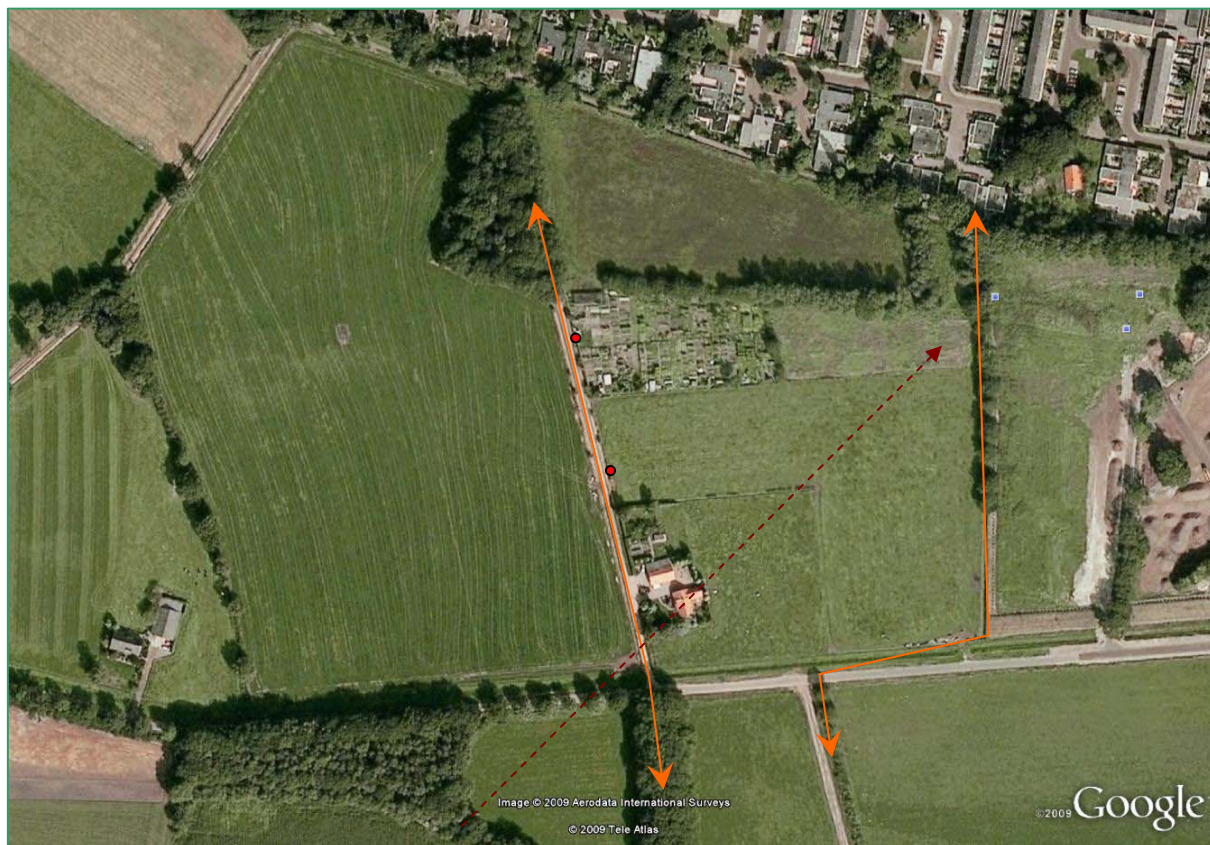
Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de planlocatie vastgesteld. Alle waargenomen Laatvliegers en Gewone dwergvleermuizen zijn afkomstig vanuit de bebouwde kom. Enkele dieren foerageren binnen de gebiedsgrenzen, de meeste dieren gebruiken de Bruninkslaan en de oostelijk gelegen lijnvormige beplanting als vliegroute richting het zuiden.

Beide lijnvormige elementen kunnen beschouwd worden als essentiële vliegroutes. Er is geen onderzoek uitgevoerd of er meer vliegroutes in de omgeving aanwezig zijn die eveneens door dezelfde kolonie gebruikt (kunnen) worden.

Het verwijderen van beide is ontheffingsplichtig.

Het verwijderen van 1 lijnvormig element en het versterken van de ander, oa. door aanplant van inheems bosplantsoen (verbreden en verlengen van de singel) en het voorkómen van strooilicht, kan voldoende zijn als mitigerende maatregel waardoor geen individuen en/of de lokale populaties worden geschaad. In dat geval is er geen ontheffing noodzakelijk.

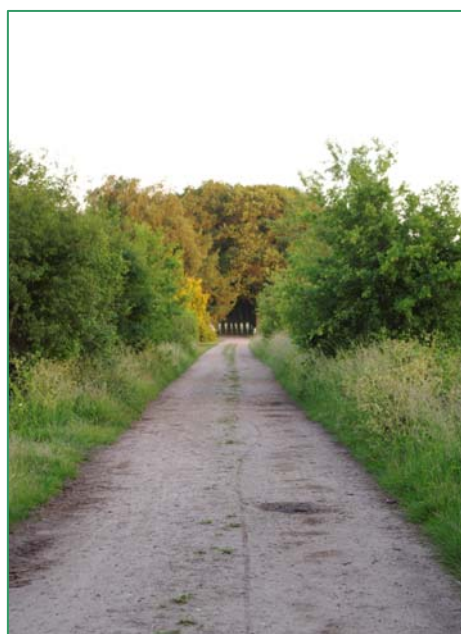
Het verwijderen van Gagel is ontheffingsplichtig. Een eventuele oplossing is het verplaatsen van de Gagel naar de te behouden singel.

Luchtfoto plangebied

- Oranje pijl* – vliegroutes van Laatzlieger en Gewone dwergvleermuis
Bruine stippel pijl – overvliegende Rosse vleermuis
Rode stippen – locatie Wilde Gagel

Impressie onderzoeksgebied

Zuidelijke groeiplaats Wilde Gagel